

Renata Ciesielska-Kruczek

Biblioteka Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Kraków, Polska

Ewa Piotrowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Kraków, Polska

Kreowanie wizerunku biblioteki akademickiej. Naukowa i kulturalna działalność Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Wstęp

Biblioteki szkół wyższych mają za zadanie zaspokajanie potrzeb swoich użytkowników oraz wspieranie procesów naukowo-badawczych zgodnie z oczekiwaniami społeczności akademickiej. Misją tych bibliotek jest kreowanie pozytywnego wizerunku instytucji na macierzystej uczelni. Wizerunek czyli obraz biblioteki w środowisku, kształtowany jest nie tylko przez usługi biblioteczne, ale również przez działalność naukową oraz kulturalno-edukacyjną. Prace naukowe prowadzone w bibliotekach akademickich wzmacniają prestiż zawodu bibliotekarza, który staje się partnerem do współpracy z kadrą akademicką. Biblioteki postrzegane są jako miejsca przyjazne, zapewniające nie tylko komfort do badań naukowych, ale pełniące rolę «trzeciego miejsca», w którym użytkownicy spędzają czas wolny uczestnicząc w różnego rodzaju imprezach kulturalnych skierowanych do szerokiego grona odbiorców.

Naukowa działalność Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Zgodnie z *Ustawą o bibliotekach z 1997 roku* biblioteki naukowe, w tym biblioteki, których organizatorami są szkoły wyższe, mają m.in. za zadanie prowadzenie działalności naukowo-badawczej w zakresie bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych. Praca naukowa określa pozycję biblioteki w strukturze uczelni, a wizerunek instytucji w dużej mierze zależy od aktywności naukowej bibliotekarzy. Prace naukowe, dzięki którym pracownicy realizują swoje aspiracje zawodowe i naukowe, prowadzą w bibliotekach akademickich bibliotekarze dyplomowani, kandydaci na bibliotekarzy dyplomowanych lub inne osoby w celu

uzyskania lepszej oceny okresowej, awansu, nagrody lub premii. Pomocą w działalności naukowej bibliotekarzy dyplomowanych są środki finansowe otrzymywane w ramach badań statutowych, które umożliwiają np. uczestnictwo w konferencjach bibliotekarskich. Z kolei wszyscy pracownicy bibliotek mogą korzystać z funduszy pozyskiwanych na wyjazdy do bibliotek zagranicznych w ramach programu Erasmus+ i często te kontakty stają się inspiracją do aktywności naukowej. Prace badawcze w bibliotece akademickiej odbywają się na zasobach własnych (np. zbiory specjalne), polegają na publikacji tekstów z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w formie monografii lub artykułów w czasopiśmie. Biblioteki organizują też konferencje naukowe, warsztaty i seminaria, wydają czasopisma. Wszystkie te formy działalności naukowej realizowane są w Bibliotece Głównej oraz bibliotekach instytutowych i wydziałowych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (UP).

Mając na uwadze znaczenie pracy naukowej w funkcjonowaniu biblioteki akademickiej z dniem 1 stycznia 2012 roku w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (BG UP) powołano samodzielne stanowisko sekretarza naukowego, podległe bezpośrednio dyrektorowi biblioteki. Funkcję tą objął bibliotekarz dyplomowany, a do obowiązków sekretarza naukowego należy m.in. pełnienie roli redaktora naczelnego czasopisma elektronicznego wydawanego przez BG UP oraz przewodniczącego komitetu organizacyjnego konferencji organizowanych przez BG UP, współpraca przy redakcji naukowej materiałów pokonferencyjnych, organizacja seminariów, warsztatów, spotkań szkoleniowych, kontakty z uczelnianym Biurem ds. Nauki.

Czasopismo elektroniczne

W ramach działalności naukowej od 2012 roku BG UP wydaje własne czasopismo elektroniczne pt. «Biblioteka i Edukacja». Jest to recenzowany półrocznik publikujący artykuły, sprawozdania z konferencji i sympozjów naukowych, relacje z ciekawych wydarzeń, recenzje i omówienia wybranych pozycji z dziedziny informacji naukowej i bibliotekoznawstwa oraz dziedzin pokrewnych. W skład redakcji czasopisma wchodzi bibliotekarze dyplomowani z Uniwersytetu Pedagogicznego. Periodyk publikowany jest na licencji Creative Commons na platformie Open Journal Systems. Teksty z działu «Artykuły» są oceniane przez recenzentów – samodzielnych pracowników naukowych spoza Uniwersytetu Pedagogicznego. Pismo posiada wersję angielską, gdzie umieszczane są tylko abstrakty artykułów. Do tej pory ukazało się 10 numerów, a każdy z nich

ma własnego redaktora wiodącego i swój temat przewodni. Od początku istnienia pisma pojawiły się następujące zagadnienia: nowoczesne technologie w bibliotekach, biblioteki obcojęzyczne, *information literacy* w bibliotekach akademickich, prawo biblioteczne, biblioteki cyfrowe i repozytoria dla otwartej edukacji i kultury, kształcenie bibliotekarzy w Polsce i na świecie, potencjał ludzki bibliotek, działania wpływające na wizerunek biblioteki, praca z dziećmi w otoczeniu książek i bibliotek. Następne numery będą poświęcone zagranicznym stażom zawodowym bibliotekarzy oraz wypożyczeniom międzybibliotecznym i dostarczaniu dokumentów. Dzięki kontaktom zagranicznym nawiązanym w czasie pobytu w naszej bibliotece gości w ramach programu Erasmus+, wśród autorów publikacji znaleźli się też bibliotekarze z Hiszpanii i Francji. Od marca 2015 roku «Biblioteka i Edukacja» rejestrowana jest przez Directory of Open Access Journals (DOAJ), a od 2016 roku dostępna jest w bazie bibliograficznej polskich naukowych czasopism humanistycznych i społecznych BazHum. Czasopismo znajduje się w *Wykazie czasopism naukowych* Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2015 i 2016 roku z czterema punktami za publikację.

Konferencje, warsztaty, spotkania szkoleniowe, seminaria

Jedną z form działalności naukowej w bibliotekach akademickich są konferencje naukowe, które stanowią dobrą okazję do wymiany doświadczeń i upowszechniania wyników badań. Pracownicy BG UP aktywnie uczestniczą w konferencjach (średnio biorą udział w kilkunastu tego typu wydarzeniach rocznie) i często prezentują na nich referaty. Co dwa lata BG UP sama jest organizatorem konferencji naukowych z cyklu «Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej». Dotychczas odbyło się kilka takich spotkań, a przebiegały one pod hasłami: «Funkcje i wyzwania w XXI wieku» (16-17 maja 2011 «Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji» (23-24 maja 2013), «Projektowanie informacji» (21-22 maja 2015), «Książki w plikach – publikowanie, udostępnianie i użytkowanie» (24-25 maja 2017). Uczestnikami wszystkich konferencji organizowanych przez BG UP byli bibliotekarze reprezentujący różne typy bibliotek (akademickie, naukowe, szkolne, pedagogiczne, publiczne), a także pracownicy naukowcy instytutów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej z całej Polski oraz goście zagraniczni z USA, Wielkiej Brytanii, Czech i Litwy.

BG UP organizuje też inne spotkania. W maju 2012 roku biblioteka przygotowała szkolenie «Warsztat biblioterapeuty», na którym zajęcia prowadził nauczyciel biblioterapii z certyfikatem Polskiego Towarzystwa

Biblioterapeutycznego oraz pracownik akademicki z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego. Płatne szkolenie przeznaczone było dla wszystkich zainteresowanych bibliotekarzy i nauczycieli. Obejmowało 15 godzin zajęć i kończyło się uzyskaniem zaświadczenia Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego. W warsztatach wzięło udział 60 bibliotekarzy i nauczycieli z Krakowa oraz innych regionów Polski.

Z kolei w maju 2016 roku BG UP była współorganizatorem (wspólnie z Towarzystwem Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich. Oddział w Krakowie) spotkania szkoleniowego dla nauczycieli-bibliotekarzy pt. «Nowoczesny nauczyciel we współczesnej szkole».

Inną formą działalności naukowej było zorganizowanie przez BG UP w marcu 2016 roku «Tygodnia E-Książki» przeznaczonego dla studentów, pracowników naukowych i innych zainteresowanych osób. W ramach imprezy odbyły się wykłady na temat książki elektronicznej oraz prezentacje i szkolenia przeprowadzone przez firmy publikujące i rozpowszechniające e-booki.

Dla bibliotekarzy systemu bibliotecznego UP przeznaczone są odbywające się co miesiąc seminaria, z wykładami przygotowanymi przez pracowników biblioteki lub bibliotekarzy zagranicznych odwiedzających BG UP w ramach programu Erasmus+. Średnio co roku odbywa się 9–11 seminariów, na których prezentowane są tematy związane np. z opracowaniem zbiorów, digitalizacją, sponsoringiem bibliotecznym, szkoleniem zdalnym, a także przedstawiane są biblioteki zagraniczne. Od 2012 roku w BG UP gościliśmy 49 osób z całej Europy, które na seminariach opowiadały o pracy w swych macierzystych instytucjach lub poruszały zagadnienia bibliotekarstwa w swoich krajach.

Publikacje

BG UP prowadzi działalność wydawniczą, publikując materiały pokonferencyjne i inne opracowania związane z instytucją. W 2012 roku ukazała się monografia pt. «*Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*»¹, zawierająca teksty autorstwa pracowników BG UP oraz bibliotek instytutowych i wydziałowych UP na temat historii i współczesnej działalności systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni.

¹ Pidtypczak-Majerowicz M., Skórka S., Wilk D. (red.), *Służą i chronią : 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków 2011.

Po każdej konferencji organizowanej przez BG UP wydawane były recenzowane materiały pokonferencyjne. Dotychczas ukazało się 5 tomów pod redakcją naukową pracowników biblioteki oraz nauczycieli akademickich z Instytutu Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego: «*Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania w XXI wieku*»; «*Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: technologia informacyjna w służbie użytkownikowi*»; «*Bibliotekarz 2.0: nowe technologie, nowe wyzwania*»; «*Bibliotekarz 2.0: nowoczesność na bazie tradycji*»; «*Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*»².

Bibliotekarze systemu bibliotecznego UP są aktywni naukowo i publikują wiele artykułów w czasopismach naukowych z listy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, periodykach fachowych czy popularnonaukowych, w monografiach³. W ciągu roku pojawia się około 40 publikacji (w 2012 r. pracownicy bibliotek UP byli autorami 34 tekstów, w 2013 r. – 44, w 2014 – 45, w 2015 – 46, w 2016 – 46).

Inicjatywy kulturalne w latach 2010 – 2016

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie prowadzi różnorodną działalność kulturalną, promocyjną i edukacyjną. Inicjatywy kulturalne realizuje organizując wykłady, spotkania z autorami, twórcami nauki i sztuki, wystawy, konkursy. Od lat dużą popularnością cieszą się tematyczne Noce w Bibliotece, Tygodnie Bibliotek, których programy oferują uczestnikom prelekcje, spotkania poetyckie, przedstawienia teatralne, koncerty, prezentacje filmowe. Działania te wpisują się w wypełnianie misji, jaką jest otwartość na oczekiwania środowiska akademickiego, kreowanie i promowanie pozytywnego wizerunku

² Skórka S. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania w XXI wieku*, Kraków 2013; Skórka S. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: technologia informacyjna w służbie użytkownikowi*, Kraków 2014; Skórka S., Rogoż M. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Bibliotekarz 2.0: nowoczesność na bazie tradycji*, Kraków 2015; Skórka S., Rogoż M. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Bibliotekarz 2.0 : nowe technologie, nowe wyzwania*, Kraków 2016; Skórka S., Kamińska-Czubała B. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*, Kraków 2017.

³ Olesiak K., *Działalność edukacyjno-kulturalna bibliotek akademickich na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego*, Biuletyn EBIB [online]. 2016, nr 5, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/460/613>

biblioteki i uczelni. Aktywność biblioteki przyczynia się do zwiększenia jej znaczenia jako miejsca atrakcyjnego dla środowiska akademickiego i lokalnego. «Biblioteki uczelniane należące do sieci bibliotek naukowych wyróżniają się spośród innych odmiennością funkcji społecznej, polegającej na służeniu rozwojowi i potrzebom nauki oraz na rozwijaniu kultury umysłowej i technicznej społeczeństwa»⁴. Obecnie biblioteki akademickie jako dynamicznie rozwijające się instytucje zapewniają warsztat dydaktyczno-naukowy, którego uzupełnieniem jest oferta kulturalna o zasięgu wykraczającym poza obszar uczelni. Proces budowania świadomości znaczenia biblioteki wymaga podjęcia działań reklamujących bibliotekę akademicką społeczności lokalnej, a przedmiotem marketingu opisywanej placówki są usługi informacyjne, działalność dokumentacyjna, dydaktyczna, wystawiennicza, artystyczna oraz popularyzatorsko-kulturalna.

W Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego organizacją imprez promocyjnych od 2010 roku zajmował się zespół pracowników z różnych działów, jednak mając na uwadze sprawne koordynowanie wydarzeń kulturalnych w roku 2016 utworzono stanowisko ds. projektów kulturalno-edukacyjnych i współpracy.

Spotkania, wykłady, prelekcje, koncerty w ramach cyklu «Noce w Bibliotece»

Jedną z istotnych inicjatyw kulturalnych Biblioteki UP są odbywające się corocznie, począwszy od 2010 roku, «Noce w Bibliotece» prezentujące kulturę wybranego kraju. W trakcie przekazywane są użytkownikom informacje o działalności, zasobach i usługach organizatora. Podczas pierwszej «Nocy w Bibliotece» zorganizowano liczne atrakcje dla zaproszonych gości: warsztaty kaligrafii, zdobienia książek oraz sztuki składania papieru. Warsztaty astronomiczne, w trakcie których uczestnicy mieli możliwość pozyskać wiedzę na temat fizyki: światła, czasu i jego mierzenia oraz samodzielnie wykonać spektroskop i zegar słoneczny przeznaczony dla dzieci i młodzieży. Atrakcją wieczoru był pokaz mody współczesnej i średniowiecznej, sztuka teatralna pt. «*Chitra*», a Bractwo Orlich Gniazd zaprezentowało sztukę walk oraz scenki z życia codziennego w średniowieczu.

⁴ L. Łoś, *Biblioteki naukowe*, Wrocław 1980, s. 7.

Druga edycja «Japońska noc w bibliotece»⁵ odbyła się w 2011 roku, w ramach Tygodnia Bibliotek. Dalekowschodni klimat uczestnikom imprezy zapewniała subtelna dekoracja w stylu japońskim oraz wystawa: «Najpiękniejsze ogrody japońskie» w fotografii Bogdana Zdrojewskiego. Cykl wykładów prowadzony przez pracowników naukowych uczelni oraz zaproszonych specjalistów obejmował tematykę japońskiej kinematografii, sztuki, architektury bibliotek, popkultury japońskiej. Zorganizowano szkolenie ubierania tradycyjnego kimona, pokaz japońskiej sztuki walki aikido, prezentacje skuterów japońskich i komputerowych gier sportowych, lekcje języka japońskiego, warsztaty przygotowywania sushi oraz konkurs haiku. Wyliczone atrakcje przygotowane dla czytelników biblioteki miały na celu przybliżenie japońskiej nauki i kultury. Kolejną, «Noc z kulturą rosyjską»⁶ (2012) skierowano do szerokiej grupy odbiorców: studentów, pracowników uczelni, mieszkańców okolicznych osiedli, młodzieży oraz dzieci. Dla młodszych uczestników zorganizowano zabawę z cyrylicą oraz warsztaty malowania matrioszek. Wszyscy zainteresowani uczestniczyli w panelach dyskusyjnych poświęconych kulturze rosyjskiej, lotnictwu oraz kinematografii. Odpowiednią oprawę muzyczną zapewnił występ zespołu pieśni i tańca, koncert utworów Włodzimierza Wysockiego, chóralna prezentacja pieśni kościelnych i liturgicznych oraz koncert rosyjskich pieśni, ballad i romansów. Imprezie towarzyszyły wystawy: pokonkursowa «Blaski i cienie Rosji», fotografii «Syberia wzdłuż i wszerz», fotografii Jana Kałużnego z rosyjskich podróży, plastyczna «Walizki wspomnień», książek o tematyce rosyjskiej ze zbiorów BG UP oraz ikon.

Idea «Nocy w Bibliotece» od roku 2013 ulegała zmianie, wyodrębniając te «Noce» jako samoistne wydarzenie naukowo-kulturalne.

Projekt pod hasłem «Noc z kulturą hiszpańską»⁷ (2013) realizowany we współpracy z Instytutem Cervantesa miał na celu propagowanie wiedzy na temat bogactwa kulturowego i naukowego Hiszpanii, rozwijanie tożsamości europejskiej oraz popularyzację książki i czytelnictwa. Wydarzeniu towarzyszyły

⁵ *Japońska noc w bibliotece* [program] [online]. 2011, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://bibliodziennikbgup.blogspot.com/2011/05/japonska-noc-w-bibliotece-juz-w-piatek.html#more>

⁶ *Noc z kulturą rosyjską* [online]. 2012, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.bg.up.krakow.pl/nocros/index.html>.

⁷ *Noc z kulturą hiszpańską* [online]. 2013, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny: http://www.bg.up.krakow.pl/noc_hiszpanska/program.html

liczne wykłady, np. dla miłośników kina hiszpańskiego przygotowano specjalny wykład wzbogacony pokazem filmów grozy. Goście uczestniczyli w prezentacji i warsztatach tańca flamenco, nauce języka hiszpańskiego oraz wysłuchali utworów hiszpańskich w wykonaniu zespołu Aire Andaluz łączącego na żywo muzykę, taniec i śpiew. Młodszą grupę odbiorców wtajemniczono w świat sztuki i symboliki hiszpańskiej poprzez warsztaty plastyczne.

«Noc z kulturą włoską»⁸ (2014), która odbyła się w ramach Tygodnia z kulturą włoską⁹ była niezwykle okazją poznania jeszcze bliżej kultury półwyspu Apenińskiego. W trakcie odbywały się liczne warsztaty: plastyczne, kulinarne, teatralne dla szkół gimnazjalnych, średnich i studentów, taneczne dla dzieci z przedszkoli lub szkół podstawowych. Chór Educatus wykonał pieśni włoskie, a Studio Dono wystawiło spektakl teatralny w konwencji komedii dell'Arte pt. «Sąsiadka». Spotkaniu towarzyszyły wystawy fotograficzne, książek o tematyce włoskiej, eksponatów oraz strojów teatralnych z XVI w. Instytucje uczestniczące (Koło Artystyczno-Naukowe Wydziału Sztuki, Studio Dono) świadczą o wysokiej jakości oferty oraz dużym zaangażowaniu bibliotekarzy w pozyskanie partnerów i sponsorów.

Szósta edycja imprezy kulturalno-naukowej z cyklu «Noc w Bibliotece» odbyła się pod hasłem «Kultura Amerykańska»¹⁰ w kwietniu 2015 r. W programie wiele ciekawych atrakcji m. in. wykłady, warsztaty, pokaz kuchni meksykańskiej połączony z degustacją potraw, koncerty. Podczas dwudniowych spotkań uczestnicy poznali wiele pięknych zakątków Ameryki oraz tradycje i obyczaje Indian – rdzennych mieszkańców Ameryki. Dla zafascynowanych amerykańskim Kinem Nowej Przygody odbył się wykład filmoznawczy urozmaicony przykładami filmowymi. Oprawę muzyczną zapewniły koncerty muzyki hawajskiej, swingowej oraz jazzowej.

⁸ *Noc z kulturą włoską* [online]. 2014, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://www.bg.up.krakow.pl/noc_wloska/program_noc.html#noc.

⁹ *Tydzień z kulturą włoską* [online]. 2014, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://www.bg.up.krakow.pl/noc_wloska/index.html.

¹⁰ *Noc w Bibliotece: kultura amerykańska* [online]. 2015, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://www.bg.up.krakow.pl/noc_amerykanska/.

Wydarzeniu «Noc w Bibliotece: Kultura Gruzińska»¹¹ w październiku 2016 r. towarzyszyły wykłady prezentujące obszary geograficzne i przyrodnicze Gruzji, jej kulturę i oryginalne zabytki. Muzyczne doznania zapewnił gruziński chór akademicki promując tradycję śpiewu polifonicznego, folklorystyczny pokaz muzyczno-taneczny w wykonaniu zespołu Lovzar oraz koncert unplugged, który poprzez muzykę i śpiew przeniósł słuchaczy w świat gruzińskiej biesiady i tradycji toastów. Program oferował naukę języka gruzińskiego, pisma i zasad kaligrafii. Goście mieli możliwość aktywnego uczestniczenia w warsztatach tanecznych i plastycznych. Tradycyjnie, w przygotowanie prelekcji włączyli się pracownicy naukowi i studenci Uniwersytetu Pedagogicznego oraz zaproszeni goście.

Opisana powyżej oferta kulturalna, wystawiennicza, artystyczna i edukacyjna zaproponowana czytelnikom w trakcie cyklu «Noce w Bibliotece» w istotny sposób przyczynia się do popularyzowania wiedzy o zasobach, usługach i serwisach Biblioteki Głównej UP. Konsekwentnie spotkaniom towarzyszą wystawy książek, fotografii oraz strojów ludowych lub innych eksponatów obrazujących kulturę wybranego państwa. Inicjatywy te każdorazowo patronuje Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego oraz honorowi goście. Wsparcia udzielają zarówno władze uczelni i poszczególnych wydziałów, a także firmy, partnerzy zewnętrzni i sponsorzy licznych nagród.

Inicjatywy spotkań z kulturą rozszerzają współpracę Biblioteki z istotnymi instytucjami, które obejmowały patronat medialny nad odbywającymi się wydarzeniami: Radio Kraków, TV Kraków oraz studenckie Radio Spectrum. Wszystkie dotychczasowe edycje «Nocy w Bibliotece» poprzez swoje strony internetowe zapewniały szczegółowe informacje o projektach, programach wydarzeń, informacje o konkursach i wystawach towarzyszących.

Wystawy

Biblioteka Główna UP ofertę marketingową buduje w oparciu o długoletnie doświadczenie i bogate tradycje najstarszej uczelni w Polsce o profilu pedagogicznym, kształcącej przyszłych nauczycieli. Spośród wielu atrakcyjnych i sprawdzonych form prezentacji swoich zbiorów oraz upowszechniania czytelnictwa dominujące miejsce zajmują wystawy. Ekspozycje książek dotyczących kultury

¹¹ *Noc w Bibliotece: kultura gruzińska* [online]. 2016, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://www.bg.up.krakow.pl/noc_gruzinska/?page_id=55.

poszczególnych krajów towarzyszą organizowanym cyklicznym Tygodniom i Nocom w Bibliotece, np. książek gruzińskich, publikacji dotyczących literatury amerykańskiej, włoskiej, hiszpańskiej. Różnorodne tematycznie wystawy charakteryzują się wykorzystaniem unikatowych publikacji i ciekawych eksponatów, odznaczają się kreatywnością i pomysłowością jej organizatorów. Ekspozycja «Książka Dobrze Zaprojektowana – zacznijmy od dzieci» była wynikiem konkursu, którego głównym celem było zwrócenie uwagi na potrzeby najmłodszych czytelników oraz zastosowanie nowoczesnych metod projektowania książek dla dzieci. Działania promocyjne obejmują również koordynowanie wystaw zewnętrznych goszczących na przestrzeni wystawowej Biblioteki, np. «Śladami dziewcząt Sukuma», która była podsumowaniem projektu realizowanego przez wolontariuszy w Tanzanii, a jej uzupełnienie stanowiły zbiory sztuki afrykańskiej, przedmioty kultu religijnego i codziennego użytku. Z kolei podczas wystawy fotografii «Foto Ameryka» zaprezentowano zdjęcia wykonane przez uczestników programu «Summer Work and Travel».

W latach 2010 – 2016 zorganizowano 123 wystawy, które przyczyniły się nie tylko do promocji zbiorów bibliotecznych ale i samej instytucji. Zastosowanie wystaw jako jednego z elementów procesu dydaktycznego pozwala Bibliotece Głównej aktywne wspierać procesy naukowo-badawcze i edukacyjne Uczelni.

Konkursy

Biblioteka UP wykorzystuje konkursy jako instrument promocji swoich zbiorów, usług i działalności. Konkursy literackie, fotograficzne, wiedzy o kulturze i historii, językowe oraz plastyczne pobudzają aktywność twórczą użytkowników biblioteki. Konkursy literackie skierowane do czytelników zachęcają do zgłaszania opowiadań, wierszy lub komiksów, a nagrodą dla najlepszych prac jest ich publikacja w czasopiśmie «Biblioteka i Edukacja» oraz na stronie internetowej Biblioteki. Konkursy towarzyszą organizowanym cyklicznie «Nocom w Bibliotece», np. konkurs «American Dream» zachęcił uczestników do zgłaszania utworu, który realizował wyobrażenia «amerykańskiego snu» w kontekście biblioteki, książki lub szeroko pojętej kultury literackiej; konkursy «Współczesny Don Kichot, czyli z książką na podbój świata!» oraz «W cieniu Sycylii». W kolejnym «Biblioteka – moje miejsce», preferowano opowiadanie, reportaż lub esej jako formę literacką prac konkursowych, a podstawowym kryterium tematycznym była biblioteka jako miejsce przyjazne czytelnikom, zawierające wyobrażenia o jej wyglądzie, usługach,

udogodnieniach dla czytelników, pracownikach. Celem konkursów literackich jest przede wszystkim promowanie młodych twórców.

Konkursy wiedzy o języku, literaturze i kulturze poszczególnych krajów umożliwiały pozytywną rywalizację i rozwijały zainteresowań uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wymienić należy: konkurs «Wiedzy o Włoszech», sprawdzający wiedzę ogólną na temat geografii, historii, kultury i sztuki Półwyspu Apenińskiego oraz konkurs «Wiedzy o historii i kulturze Stanów Zjednoczonych», którego celem było rozbudzenie zainteresowań kulturą, historią i językiem angielskim oraz pogłębienie wiedzy o krajach anglojęzycznych.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się konkursy językowe ogłaszane wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego dotyczące podniesienia kompetencji językowych (dwie edycje konkursów dot. języka angielskiego i języka włoskiego). Biblioteka poszerza zakres swoich usług prowadząc działalność kulturalną i edukacyjną również poprzez organizację konkursu fotograficznego («Włochy w obiektywie podróżnika» o obiektach turystycznych, zabytkach, przyrodzie, życiu mieszkańców Włoch) oraz konkursów plastycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym, wczesnoszkolnym i szkolnym. Konkursy plastyczne pobudzają i rozwijają wyobraźnię i umiejętności plastycznych dzieci, a wspomnienie uczestnictwa zapada w pamięć dzieci, ich rodzin, a także współpracujących nauczycieli i studentów uczelni. Dodatkowo została przyjęta zasada, że dyplom otrzymuje każde dziecko, aby poczuło się usatysfakcjonowane. O pozytywnym odbiorze konkursów świadczy coraz liczniejszy udział dzieci z coraz większej liczby szkół¹².

Gry biblioteczne

Gry biblioteczne stworzone przez pracowników Biblioteki Głównej UP w Krakowie służą zasadzie «uczyć bawiąc», w których uczestnicy pracując naukowo i ucząc się równocześnie poszerzają wiedzę o bibliotece. Zasady gry edukacyjnej bibliotekarze opracowali w taki sposób, aby jej elementy służyły poprawie umiejętności i poszerzeniu zasobów wiedzy graczy. Poza walorami czysto rozrywkowymi, gra taka stymuluje rozwój graczy w określonych kierunkach i

¹² A. Folga, J. Kołakowska, *Konkursy plastyczne formą promocji biblioteki*, Biblioteka i edukacja [online]. 2012, nr 1, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/9/9>.

obszarach. Gry edukacyjne są popularnym narzędziem dydaktycznym, cenionym za skuteczność, osiąganą dzięki zwiększeniu atrakcyjności procesu dydaktycznego. Mimo iż ich podstawowym celem jest edukacja, stanowią formę rozrywki, co niesie dodatkową wartość poznawczą. Jest to naturalny dla człowieka mechanizm przetrwania i przystosowania: przyjemność uczy nas odróżniać to, co dla nas dobre i korzystne (stymuluje procesy uczenia się)¹³.

Dwie edycje gry bibliotecznej przeznaczone dla aktywnych czytelników: «Wkręcenie w Bibliotekę» (listopad 2015 – kwiecień 2016) oraz «Wkręcenie w Bibliotekę 2» (styczeń – kwiecień 2017)¹⁴ polegały na zbieraniu punktów w trakcie pracy w bibliotece i czytelnich. Dla zwycięzców biblioteka przygotowała atrakcyjne nagrody m.in. czytniki e-booków, przenośne dyski oraz zestawy upominków.

Formy reklamy wydarzeń naukowych i kulturalnych

Biblioteka, jak każda organizacja, spełnia w swoim otoczeniu określoną rolę. Zaspakaja potrzeby indywidualne lub zbiorowe, rozwija proces edukacji, ma istotny wpływ na kształtowanie się postaw społecznych. Elementy te wpływają na ukształtowanie się wyobrażeń o tym, czym jest biblioteka, a także jaki jest jej stosunek do otoczenia. Wyobrażenia te mają wpływ na stosunek do biblioteki, jej rzeczywistych i potencjalnych użytkowników oraz osób i organizacji, które wpływają na działalność tej placówki. Dlatego też biblioteka, która jest zorientowana marketingowo, powinna świadomie włączać elementy marketingu do swojej działalności w celu ustalenia misji, strategii oraz jej pożądanego wizerunku¹⁵.

Dbając o odpowiednią promocję wydarzeń naukowych i kulturalnych pracownicy Biblioteki UP wykorzystują wszelkie możliwe formy marketingowe. Dynamiczny rozwój technologii komputerowej spowodował powstanie nowych narzędzi marketingu internetowego. Wykorzystywane przez biblioteki narzędzia przybierają różne formy, ale ich głównym i wspólnym celem jest nawiązanie

¹³ R. E. Franken, *Psychologia motywacji*, Gdańsk 2005.

¹⁴ *Wkręcenie w Bibliotekę 2* [online]. 2017, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.bg.up.krakow.pl/grabiblioteczna/>.

¹⁵ M. Huczek, *Public relation a wizerunek biblioteki*, Biuletyn EBIB [online]. 2004, nr 5, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/2004/56/huczek.php>.

dwustronnej, pełnej zaangażowania komunikacji¹⁶. Bibliotekarze BG UP prowadzą działalność promocyjną na portalu społecznościowym Facebook oraz poprzez blog biblioteczny «Bibliodziennik» (od października 2010 r.), który zamieszcza relacje z ciekawych wydarzeń oraz sygnalizuje nowinki ze świata bibliotek.

Podsumowanie

Wszystkie działania biblioteki są ukierunkowane na wykreowanie i utrzymanie pozytywnego wizerunku w świadomości społecznej. Naukowa i edukacyjna działalność biblioteki akademickiej w XXI wieku została wzbogacona niestandardową aktywnością kulturalną i promocyjną, które są koniecznym uzupełnieniem funkcji podstawowych.

Działalność naukowa jest niezbędna w dobie rosnących wymagań w zakresie kompetencji pracowniczych. Dewizą naszej instytucji są słowa T. Carlyle'a: «Prawdziwy dzisiejszy uniwersytet tworzy biblioteka». Aktywność naukowa zmienia postrzeganie pracowników bibliotecznych przez władze uczelni, które doceniają wkład Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w rozwój uczelni. Bez dobrej biblioteki i bez aktywnych bibliotekarzy nie będzie dobrze funkcjonującego uniwersytetu.

Zmniejszająca się ilość osób studiujących powoduje, że biblioteki uczelniane, w tym Biblioteka Uniwersytetu Pedagogicznego, odnotowują spadek liczby czytelników odwiedzających budynki biblioteczne. Jednocześnie rośnie wykorzystanie nowoczesnych technologii – baz danych, repozytorium oraz zdigitalizowanych zasobów biblioteki dostępnych w Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej. Kreowanie aktywnych form działalności bibliotecznej takich jak np. wystawy, wernisaże czy inne wydarzenia kulturalne ma za zadanie odwrócenie niekorzystnego trendu i zachęcanie użytkowników do spędzenia czasu w przestrzeni fizycznej biblioteki. Liczba osób uczestniczących w imprezach bibliotecznych oraz komentarze w mediach społecznościowych świadczą o tym, że aktywność kulturalna biblioteki jest pozytywnie odbierana przez środowisko.

Wszystkie te działania starają się budować jak najlepszy obraz Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego zarówno w środowisku pracowników

¹⁶ I. Cichoń, I. Mielczarek, *Marketing internetowy bibliotek szkół wyższych* [online]. 2013, s. 35, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://pbc.gda.pl/Content/55495/Wojciechowska_Sfera_kultury.pdf; Cichoń I, Mielczarek I., *Marketing internetowy bibliotek szkół wyższych*, W: *Sfera kultury, sfera nauki: współczesny obraz biblioteki*, red. M. Wojciechowska, Gdańsk 2014, s. 30-31

akademickich i władz uczelni, jak i przede wszystkim wśród studentów i innych użytkowników.

Bibliografia

Cichoń I., Mielczarek I., *Marketing internetowy bibliotek szkół wyższych* [online]. 2013, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: http://pbc.gda.pl/Content/55495/Wojciechowska_Sfera_kultury.pdf

Cichoń I., Mielczarek I., *Marketing internetowy bibliotek szkół wyższych*, W: *Sfera kultury, sfera nauki: współczesny obraz biblioteki*, red. M. Wojciechowska, Gdańsk 2014, s. 30-31.

Huczek M., *Public relation a wizerunek biblioteki*, Biuletyn EBIB [online]. 2004, nr 5, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/2004/56/huczek.php>.

Folga A., Kołakowska J., *Konkursy plastyczne formą promocji biblioteki*, Biblioteka i Edukacja [online]. 2012, nr 1, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/9/9>.

Franken R. E., *Psychologia motywacji*, Gdańsk 2005.

Łoś L., *Biblioteki naukowe*, Wrocław 1980.

Olesiak K., *Działalność edukacyjno-kulturalna bibliotek akademickich na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego*, Biuletyn EBIB [online]. 2016, nr 5, [dostęp 21.03.2017]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/460/613>

Pidtypczak-Majerowicz M., Skórka S., Wilk D. (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków 2011.

Skórka S., Kamińska-Czubala B. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*, Kraków 2017.

Skórka S. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania w XXI wieku*, Kraków 2013.

Skórka S. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: technologia informacyjna w służbie użytkownikowi*, Kraków 2014.

Skórka S., Rogoż M. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Bibliotekarz 2.0: nowe technologie, nowe wyzwania*, Kraków 2016.

Skórka S., Rogoż M. (red. nauk.), Piotrowska E. (współpr.), *Bibliotekarz 2.0: nowoczesność*.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach wraz z późniejszymi zmianami. Dz. U. 2012, poz. 642.

Renata Ciesielska-Kruczek

Ewa Piotrowska

**Kreowanie wizerunku biblioteki akademickiej.
Naukowa i kulturalna działalność Biblioteki Uniwersytetu
Pedagogicznego w Krakowie**

Streszczenie. Działalność naukowa, edukacyjna, kulturalna czy artystyczna oraz funkcjonowanie w środowisku akademickim i lokalnym kształtują wizerunek i prestiż bibliotek. W artykule opisana zostanie aktywność Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w zakresie upowszechniania efektów pracy naukowej oraz oferta edukacyjno-kulturalna. Formami propagowania działalności naukowej są organizowane regularnie w bibliotece konferencje, seminaria, warsztaty; wydawane monografie oraz czasopismo elektroniczne; z kolei przedsięwzięcia kulturalne realizowane są poprzez tematyczne «Tygodnie Bibliotek», cykle «Noce w Bibliotece», wystawy, konkursy. Podejmowane inicjatywy skierowane są do różnych grup odbiorców: środowiska bibliotekarskiego, akademickiego, młodzieży i dzieci lub użytkowników z najbliższego otoczenia Uczelni.

Słowa kluczowe: wizerunek biblioteki, działalność naukowa, edukacyjna, kulturalna, użytkownicy.

Renata Ciesielska-Kruczek

Ewa Piotrowska

**Creating the image of an academic library.
Scientific and cultural activities of Library
of Pedagogical University of Cracow**

Abstract. Scientific, educational, cultural and artistic activities and functioning in the academic or local environment shape the image and the prestige of a library. In this article the activity of the Library of Pedagogical University of Cracow for the dissemination of scientific work results and its educational and cultural offer are described. Forms of promotion of scientific activities are organized regularly in the library conferences, seminars and workshops; published monographs and an e-journal. In their turn, cultural projects are implemented

through thematic «Library Weeks», cycles «Nights in the Library», exhibitions and contests. Those initiatives are addressed at different groups of recipients: the library community, academic staff, youth and children, and members of the immediate environment of the University.

Keywords: image of the library, scientific, educational, cultural activities, users.

Рената Цесельська-Кручек
Ева Піотровська

Створення образу наукової бібліотеки. Наукова та культурна діяльність бібліотеки Краківського педагогічного університету

Анотація. Наукова, освітня, культурна і мистецька діяльність, функціонування в академічному й місцевому середовищі формують імідж і престиж бібліотеки. У статті описана діяльність Бібліотеки Краківського педагогічного університету з метою популяризації результатів наукової роботи, а також освітньо-культурні пропозиції закладу. Культурну діяльність Бібліотека педагогічного університету в Кракові реалізовує через організацію лекцій, виставок, конкурсів, зустрічей з авторами, діячами науки та мистецтва. Протягом багатьох років популярністю користуються тематичні «Тижні бібліотек», цикли «Ніч у бібліотеці», що пропонують учасникам лекції, поетичні читання, театральні вистави, концерти, кінопокази. Ці ініціативи спрямовані на різну аудиторію: бібліотечне середовище, студентів, молодь і дітей, або користувачів з найближчого оточення університету.

Ключові слова: образ бібліотеки, наукові, освітні, культурні заходи, користувачі.